

τὴν ἐποχὴν φρικώδεις τυραννικαὶ πράξεις ἐν βραχυῇ χρόνῳ συνέβησαν· ἡ περὶ αὐτὰς εὐχὴν τινα γράψας ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τοῦ ἔθνους ἡγούμενος ἐκ τῆς μονῆς τῆς Ἀρτζίστας διὰ τρομερῶν βασάνων ἀνῆρέθη· τοῦτ' αὐτὸ ἔπαθε καὶ διδάσκαλός τις τῆς ἐν Θεσσαλίᾳ Τρίκκης. Ὁ δὲ Γυμνασιάρχης Ἀθανάσιος Παλίδας διέτρεξε κίνδυνον μέγαν (1). Ἠδυνάμην νὰ προσθέσω ἐνταῦθα διάφορα γεγονότα χρήσιμα κυρίως εἰς τὴν εἰσαγωγὴν τῆς ἱστορίας τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως λαβόντα χώραν ἐν τῇ πόλει τῶν Ἰωαννίνων, ἣν δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν ὡς τὴν πρωτεύουσάν τοῦ Ἑλληνισμοῦ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως. Ἀλλ' ἐπειδὴ ταῦτα δὲν δύνανται νὰ ἀποτελέσωσι μέρος τῆς παρούσης μελέτης, ἀντὶ δὲ παραμυθίας ἀγανάκτησιν καὶ φρίκην μοὶ διεγείρουσι, καταπαύω τὴν συγγραφὴν.

ΛΑΒΕΡΙΟΣ ΠΑΛΙΔΗΣ.

ΓΛΩΣΣΟΓΡΑΦΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

—000—

Ἀξιότιμε κύριε!

Γλωσσογραφικὰς τινὰς προσθήκας καὶ περὶ τῆς ῥήσεως ἐπὶ τοῦ ἀξιολόγου Γλωσσίου τῆς καθ' ἡμᾶς Ἑλληνικῆς, τοῦ δημοσιευθέντος ὑφ' ὑμῶν ἐν τοῖς 186-191 φυλλαδίοις τῆς *Πανδώρας*, καθ' ὅσον μάλιστα ἀφορᾷ τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει χρῆσιν, ἔχων ἐκ τοῦ προχείρου συνειληγμένας ἐπὶ τοῦ παρόντος, διευθύνω τάχτας πρὸς ὑμᾶς. Ἄν δὲ θεωρηθῶσιν ἄξιαι τῶν σπηλῶν τῆς *Πανδώρας*, ἢ μὴ, τοῦτο παρ' ὑμῶν καίται· ἐν τούτοις καὶ αὐταί, εἰ καὶ ἐλάχισται, ὀφείλονται εἰς ἡν ἐδώκατε οὐχ ἥττον καὶ ὑμεῖς αὐτοὶ ὠθησιν, προτρέποντες τοὺς δυνάμενους εἰς τοῦτο, πρὸς συναρμολόγησιν ἐν κειρῷ

(1) Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἐπέστρεψεν ἐκ Λονδίνου ὁ ὑπὸ τοῦ Ἀλῆ-Πασᾶ ἀποσταλὴς Ἀσιάτικος Ὀθωμανὸς Σαῖδ-Ἀχμέτ καλούμενος, ὁστις ἀποκαταστημένος ἦν ἐν Ἀμφίπολιν. Ὁ Ἀλῆ-Πασᾶς διενεῖχε ν' ἀποστείλῃ Ἑλληνὴν τινα εἰς Ἀγγλίαν, ἀλλ' ἐπεδείχθη αὐτῷ ὁ Ὀθωμανὸς οὗτος, ὡς νοσηρότερος τῶν ὁμοθρήσκων του, καίτοι μὴ γνωρίζων μήτε τὴν Εὐρώπην μήτε Εὐρωπαϊκὰν τινα γλῶσσαν. Ἐφερὲ δὲ οὗτος εἰς τὸν Ἀλῆ-Πασᾶν τὸ σῶγγραμμά τοῦ Δόκτορος Ὀλλάνδου (H. Holland, *Travels in Albania and Greece*). Ἐν τῇ συγγράμματι τούτῳ ὁ περιηγητὴς καταχέρις τὴν συνομιλίαν αὐτοῦ μετὰ τοῦ Α. Παλίδου, ἐν ᾗ ὁ Γυμνασιάρχης τῶν Ἰωαννίνων ἀπεύθυνε παράπονα εἰς τὸν Ἀγγλὸν περιηγητὴν κατὰ τῆς ἀδιαφορίας καὶ ἀσπλαγχνίας τῆς Χριστιανικῆς Εὐρώπης εἰς τὰ ἀπερίγραπτα δεινὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους. Μέρος τοῦ συγγράμματος τούτου μετεφφράσθη καὶ ἐνεχειρίσθη εἰς τὸν Ἀλῆ-Πασᾶν οὗτος δὲ μὴ δυνάμενος ν' ἀναγνώσῃ, εὐκόλως, παρέδωκεν εἰς τὸν Ἀθανάσιον Λιδωρίκην, διατάξας νὰ τὴν ἀναγινώσκῃ εἰς ὁρισμένους ὥρας ἐνώπιόν του. Ὁ δὲ Λιδωρίκης προαναγινώσκων τὸ χειρόγραφον ὅπως εὐκολύνεται εἰς τὴν ἀνάγνωσιν ἐνώπιον τοῦ τυράννου, ἐνόησεν ὅτι ὁ Παλίδας ἤθελεν ἀποθάναι εἰς τὰ βασανιστήρια ἵαν ὁ Ἀλῆ-Πασᾶς ἤκουε τὴν μετὰ τοῦ Ἀγγλοῦ συνομιλίαν αὐτοῦ. Ὅθεν εἰς τὴν ἀνάγνωσιν ὑπεκφυγὼν παρέλιπε τὴν σελίδα, ἐν ᾗ αὐτὴ ἀναγεγραμμένη ἦν· καὶ εἴτως ὁ ἀγαθὸς τύχῃ Γερμανιστὴς τῆς Ἑλλάδος μετὰ μεγίστου κινδύνου τῆς ἰδίας ὑπάρξεως τὸν Παλίδα ἔσωσε.

ὑπὸ δοκιμωτάτου καὶ ἐμειβοῦς καλῶμεν τῆς Γλωσσογραφικῆς ἱστορίας τῆς καθ' ἡμᾶς Ἑλληνικῆς, τοῦ ἀνεκτιμήτου τούτου θησαυροῦ τῆς καθομιλουμένης.

Ἀμελέτητα. Δι' ὃν λόγον ὀνομάζονται οὕτως ἐν Σπέτσαις τὰ ἀγγούρια, διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ὀνομάζονται πολλαχοῦ τῆς Τουρκίας καὶ *ἀμείλητα*· διὰ τοῦτο καὶ ὅσάκις ὁ ὄχλος ἀναγκάζεται νὰ ἀναφέρῃ τὰ ταιαῦτα, ἐξαιτεῖται συγγνώμην ὅθεν καὶ ἡ συνήθης φράσις μετ' αὐτῶν· *Ἐν Σωζοῦπόλει, ὡς πληροφοροῦμαι, ἐπὶ τὸ ἀστειότερον λέγονται παράξενα.*

Ἀνάγνυμα. Τὸ ἱστορούμενον ὅτι γίνεται ἐν Μάνῃ περὶ κολικοπόνου, γίνεται καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπὶ τῶν βρεφῶν μάλιστα, ὅσάκις, ὡς συνήθως λέγομεν, τὰ πιάγη πότος.

Ἀποφάνηκε. Ἐκτός τῆς σημειουμένης σημασίας, ἐν Κωνσταντινουπόλει οὕτω τριτοπροσώπως λαμβάνεται καὶ ἀντὶ τοῦ ἀπλοῦ ἐφάνη· *δὲν τὸν ἀποφάνηκεν ὁ δρόμος*, κτλ.

Ἀφίνω. Ἡ φράσις τὸν ἄφησε πρόσωπον ἐδίκον του, ἥτοι ἀντιπρόσωπόν του, λέγεται καὶ τὸν ἔλαμε πρόσωπον· ἀλλ' ἡ τελευταία σημαίνει μεταφορικῶς καὶ τὸν ὑπεδέχθη δύσαρέστως.

Γάτα. Εἰς τὴν φράσιν ἔμεικεν ὡς γάτα *ζηματισμένη*—κατησχυμένος, προσθετέον καὶ τὴν φράσιν· *ὡσὰν βρεγμένη γάτα.*

Ἐρημάζω. Ἡ λέξις αὕτη ἐν Κωνσταντινουπόλει, οὐ μόνον μεταβατικῶς λαμβάνεται ἀντὶ τοῦ θέρειν ἀνηλεῶς μεταφορικῶς, ἀλλὰ καὶ ἀμεταβάτως ἀντὶ τοῦ μένειν ἔρημον, καὶ ἐπομένως ἐστερημένον συγγενῶν, ὡς ἀποθανόντων αὐτῶν. *Ἐρημάζει τὸ σπῆντί του*· ὅθεν καὶ ἐπὶ κατάρας νὰ *ῥημάξῃ*.

Εὐγῆκα. Τὴν φράσιν *εὐγῆκα* τρεῖς φορές, ἐπὶ τῶν ἐχόντων εὐκαιριότητα λεγομένην, συνειθίζει ἐνταῦθα ὁ λαὸς νὰ ἐκφράζῃ καὶ ἄλλως· *εὐγῆκα τρία χέρια ἀντὶ τοῦ κενώσας*, ὡς καὶ τὸν *ἡλθαι* τρία χέρια, κτλ.

Καματερός. Λέγεται καὶ ἐπὶ ἀνθρώπων δραστηρίων καὶ ἀδύκων ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἀντιθέτως πρὸς τὸ ἀκαμάτης.

Κατσιποδιάζω. Τοῦτο ἐν Κωνσταντινουπόλει δὲν λέγεται μόνον ἐπὶ τῶν ἐλαττωμένων τὴν ἀξίαν ἢ καὶ τὴν περιουσίαν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν ὑπ' ἀσθενείας τινὸς καταμαραινομένων, καὶ κατίσχνων γενομένων.

Κοιλόρρανον. Συνήθης καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἡ λέξις.

Κορτός. Συνήθης ἡ χρῆσις τοῦ *κορτός* ἀντὶ τοῦ ὀλίγου ἐπὶ τῆς φράσεως μάλιστα *κορτός γοῦς*, λεγομένης ἐπὶ τῶν ἀνοήτων.

Λαδικόν. Μεταφορικῶς ἀντὶ τοῦ γραΐδιον, εἴτε *κυράτσα*, ὡς συνεθίζεται ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Ξελογιάζω. Ἐν Κωνστ. *Ξελαγιαζώ*, ὅθεν καὶ *ξελαγιασμένη*.

Ξετραχηλισμένος. Ἀντὶ τοῦ ἐκ (τε) τραχηλισμένος, συνήθως μετὰ τοῦ γυμνός· *γυμνός καὶ ξετραχηλισμένος*.

Παραξυλόνω. Ὁρθότερον ἴσως γραπτέον· παρα-ξηλόνω (παρα-εξ-ηλό(ν)ω).

Ῥοδάνι. Μεταφορικῶς ἐν Κωνστ. ὀνομάζεται ὁ ταχύς εἰς τὸ λαλεῖν, καὶ ἐπομένως ῥαλός καὶ φλόαρος.

Σαχλός. Λέγεται καὶ σαχλίστατος.

Σκοτόνομαι. Τοῦτο καὶ ἐν Κωνστ. λέγεται ἀντὶ τοῦ ἀποβάλλεσθαι ἐπὶ τῶν ἐγκύων γυναικῶν.

Σποδοκάνι. Οὐ μόνον ἐπινιπτρίς, ἀλλὰ καὶ ἀπόνιπτρον λέγεται· παράτινων δὲ ἐξελληνίζεται ἐπιλεκάνιον.

Στεγνός. Ἐκ τῆς μεταφορικῆς χρήσεως τούτου πηγάζει ἡ σύνθετος λέξις στεγνοπαγαγιά (*), συνήθη· ἐν Κωνστ. ἐπὶ τῶν ὑποκριτῶν καὶ προσποιουμένων τὸν ἄγιον.

Στομαχικόν. *Γλυκὸν στομαχικόν*, π.χ., λέγομεν τὸ εὐάρεστον εἰς τὴν γεῦσιν, καὶ καταπραυντικὸν τοῦ στομάχου.

Σπουπί. Μεταφορικῶς ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἐγινε σπουπί, ἦτοι εἶναι καταμεθυμένος καὶ οἰνοβαρής.

Σφίγγω. Ἐξ οὗ καὶ σφίγξ ἡ στενοχωρία, καὶ ἐπομένως ἡ δυσκοιλιότης.

Τετραπερασμένος. Συνοδεύεται πολλάκις μετὰ τοῦ διαδόλου· διάδολος τετραπερασμένος, ἐπὶ τῶν πικνοῦργων καὶ πολλὰ μηχανωμένων.

Τράχωμα. Δὲν ὀνομάζεται ἐν Κωνστ. ἡ προίξ, ἀλλὰ τὰ ἐκτὸς τῆς προικῆς διδόμενα εἰς τὸν νυμφίον χρήματα ἢ κτήματα. Γνωστὸν δὲ τοῖς πᾶσι τὸ περὶ τραχωμάτων ζήτημα, καὶ μάλιστα ἐν Κωνστ. καὶ τὰ κατ' αὐτῶν ἄλλοτε γραφέντα Συνοδικὰ ἐπιτίμια ἐπὶ τοῦ Πατριάρχου Σαμουήλ (1767), ἀναγεωθέντα δὲ καὶ ἐπὶ Ἀγαθαγγέλου (1827).

Σημ. Α'. Σημειούσθω ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐν παρόδῳ, κατὰ τὴν πρόθεσιν τοῦ Συγγραφέως, ἡ ἐκ τῆς Νεοελληνικῆς φιλολογίας τοῦ Κ. Α. Π. Βρετοῦ ἑλληνισμοὶς τοῦ ἐπὶ Ἀγαθαγγέλου Πατριάρχου ἐκτυπωθέντος περὶ τραχωμάτων βιβλιαρίου, οὗτινος ἡ μὲν ἐπιγραφή ἐστὶν αὕτη· *Διαταγαὶ γάμων καὶ Προικοδοσιῶν ἥροι καὶ καρόνες*. Ἐν τῷ τοῦ πατριαρχείου τῆς Κωνσταντινουπόλεως τυπογραφείῳ, ἐν ἔται σωτηρίῳ αὐκλ'. Περιέχει δὲ σελίδας 28 εἰς ὀγδοὺν, ἐν αἷς, ἐκτὸς δύο ἐπιγραμμαμάτων τοῦ Ν. Λογάδου καὶ τοῦ μικροῦ προλόγου, περιλαμβάνεται·

α'. Αναφορὰ κοινὴ πρὸς τὸν Π. Ἀγαθάγγελον καὶ τὴν Σύνοδον σύμπαντος τοῦ Ὁρθοδόξου λαοῦ τῆς Βασιλευούσης. σελ. 2—7

β'. Απόδειξις Πατριαρχικὴ πρὸς τοὺς ἐπιτρόπους τοῦ κοινοῦ περὶ ἐκλογῆς δέκα δικαιτητῶν. 7—8

γ'. Αναφορὰ πρὸς τὴν Σύνοδον τῶν δέκα δικαιτητῶν. 8—10

δ'. Γράμμα Συνοδικὸν Σιγγιλιώδες, ἐπικυρωτικὸν Π' κεφαλαίων. 10—22

ε'. Απόδειξις Πατριαρχικὴ πρὸς τοὺς ἐφόρους τῶν νοσοκομείων.

Τσιριάζω. Κυρίως ἐπὶ ἰχθύων. Τώρα εἶναι τσι-

ριασμένοι οἱ κεφαλοὶ, π.χ. Ἰδία δὲ ποίρει λέγονται οἱ σκόμβροι, ἀλιευόμενοι περὶ τὰ μέσα τοῦ ἑαρος.

Τσιχνίλω. Ἡ φράσις τὰ ἐτσίκνισεν ὁ φίλος σημαίνει καὶ τὸ ὠργίσθη, καὶ ἐπομένως δυσηραστήθη.

Φαλάγγια. Μεταφορικῶς τὰν ἔβαλε τὰ φαλάγγια, ἢ τοῦ ἀλειψέ τὰ φαλάγγια, συνήθης φράσις ἐπὶ τῶν ῥαδιουργούντων κατὰ τινος καὶ ἀποβιλλόντων αὐτὸν ἐκ τῆς θέσεως, ἣν κατέχει. Κυδαϊκώτερον λέγεται καὶ τοῦ εἴβαλε τὸ καρπουζότσηφλον, ἐκ μεταφορᾶς διὰ τὸ ὀλισθηρὸν.

Χαριτόνω, ἐξ οὗ καὶ νέος χαριτωμένος, κατὰ τὸ ἀρχαῖον (κε) χαριτωμένος.

Χρουδίλω καὶ χρουδίλομαι. Τὸ αὐτὸ ἐν Κωνστ. λέγεται καὶ φλουδίλω καὶ φλουδίλομαι, ὅθεν καὶ φλούδισμα ἐπὶ γυναικῶν.

Ψυχῇ. Ὅθεν καὶ ἡ φράσις, ψυχῇ δὲν ἦτον, ἦτοι οὐδεὶς, κατ' ἐπίτασιν τῆς ἀρνήσεως· καὶ γυναικα τῆς ψυχῆς τῆς, ἦτοι ἐνάρετος ὡς περὶ τῆς ψυχῆς αὐτῆς φροντίζουσα, καὶ οὐχὶ περὶ τοῦ σώματος.

Ψυχικόν. Μεταφορικῶς· τί ψυχικὰ κάμνει ἡ Κ. αὕτη, κατὰ τὸ τοῦ Ποιητοῦ· τί καλῆς ψυχῆς γυναικα!

Ψυχοπιάνω. Λέγεται προσέτι καὶ ἐπὶ τῶν πλουτούντων μεταφορικῶς· ἐψυχοπίασεν ὀλίγον, ἦτοι ἐκέρδησε κάτι τι.

Ψυχογυῖος. Ὁ ἄλλως λεγόμενος παραγυῖος, καὶ ψυχοκόρη, ἢ ἄλλως παρακόρη.

Ψύλλος. Ἐξ οὗ καὶ ἡ παροιμιώδης φράσις, ἐμβῆκαν ψύλλοι ἐς τὰ βραχιά του, ἐφαρμοζομένη ἐπὶ τῶν ἐν μεγίστῃ ἀνησυχίᾳ καὶ ταραχῇ εὐρισκαμένων.

Σημ.β'. Εἰς ταῦτα προσθετέον καὶ τὴν παροιμιώδη φράσιν, συνήθως ἰδιάζουσαν ἐν Φαναρίῳ τῆς Κωνστ. τοῖς διομένοις καὶ τοῦ κοινοῦ, δι' ἧς σημαίνεται μεταφορικῶς ὁ ἀθλιὸς καὶ δυστυχὴς, κατὰ γενικωτέραν δ' ἐπέκτασιν, καὶ ὁ ἡλίθιος καὶ μωρός· καὶ οὗτος εἶναι τοῖς διομένοις καὶ τοῦ κοινοῦ. Ἀλλ' ἴσως ὀρθότερον γραπτέον, τῆς δεομένης καὶ τοῦ κοινοῦ, δηλαδὴ, ὁ ἄνθρωπος οὗτος εἶναι τῆς δεομένης (μερίδος) καὶ τοῦ κοινοῦ (νοῦς), ἦτοι ἐστερημένος καὶ τοῦ κοινοῦ τοῖς πᾶσι νοός. Ὁ μακρὴς δὲ διδάσκαλος Ν. Λογάδης ἀλλοίαν τούτου ἐποιεῖτο ἐρμηνείαν. Γνωστὸν τοῖς πᾶσι ὅτι, καθὼς ἐν ταῖς λοιπαῖς τῶν Ὁρθοδόξων ἐν Τουρκίᾳ ἐκκλησίαις, ἐκκλησιαζομένων τῶν χριστιανῶν, περισφύροντο δίσκοι ὑπὸ τῶν ἐπιτρόπων, οὕτω μερικώτερον καὶ εἰς τὸν Πατριαρχικὸν ναόν, ὁ μὲν, διὰ τὴν βοήθειαν τῆς Ἐκκλησίας, ὁ δὲ διὰ τὸ ἐλαῖον, ὁ δὲ, διὰ τοὺς πτωχοὺς, κατόπιν, διὰ τὸ κοινόν (τοῦ Πατριαρχείου, εἴτε τοῦ Γρηκικοῦ ἔθνους, ὅπερ ἦν κατὰ χρεον, καὶ εἰσέτι διατελεῖ ὅν ἐν τοιαύτῃ καταστάσει), ὁ δὲ, διὰ τὸν ἅγιον Τάφον, κτλ. Ὁ περιφέρων τὸν δίσκον τῶν πτωχῶν ἐφώνει διὰ τοὺς πτωχοὺς, εἴτε στερεοτύπως, ἐπὶ τὸ ἐλληνικώτερον, τοῖς δεομένοις (=ἐνδεέσις)· ὁ κατόπιν ἐπίτροπος ἔλεγε, καὶ τοῦ κοινοῦ (ὁ δίσκος δηλ.)· Ὁ περὶ δὲ ἀμφοτέρους οὗτοι οἱ δίσκοι περὶ πτωχῶν καὶ ἐν ἀθλίᾳ καταστάσει

(*) ΣΗΜ. ΠΑΚΑ. ἡμεῖς ἠροδοσκμεν πολλάκις φραγοπα-
α γ λ α εἰς ταύτην τὴν σηματοίν.

δυντὼν ἐποιεῦντο λόγον, προήλθε κατὰ συνδυασμὸν ἡ περὶ τῆς ὁ λόγος παροιμιώδης φράσις· τοῖς δεομέ-
ροις καὶ τοῦ κοινού.

B. Δ. ΚΑΛΑΙΦΡΩΝ.

ΠΑΗΡΩΣΙΣ

ΕΥΛΑΒΟΥΣ ΕΥΧΗΣ

μητρὸς ἐνδεοῦς.

(Ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ.)

—οοο—

Καλλίστη καὶ διασημοτάτη περὶ τῶν περὶ τὸν Οὐέρβανον χωρῶν κείμενη ἐντὸς εὐρυχώρου κοιλάδος ἡ βιομήχανος καὶ πολυάνθρωπος Ἰντρα (Μεσοποταμία), ἔχουσα κατὰ πρόσωπον μὲν λίμνην χαριστάτην, ὅπισθεν δὲ ὄρη χλοερὰ καὶ καρποφόρα, σποράδην κώμας καὶ χωριδιὰ περιέχοντα. Λέγεται δὲ Ἰντρα (ἐν τῷ μεταξύ), ἕνεκα τῆς τοποθεσίας αὐτῆς, τῆς μεταξύ τῶν δύο ποταμίων Ἀγ. Ἰωάννου καὶ Ἀγ. Βερνανδίνου, ἅτινα καταρρέοντα ἀπὸ τῶν ὑπερκειμένων ὀρέων, περικυκλῶσιν αὐτὴν σχεδὸν καθ' ὅλοκληρίαν, σχηματίζουσι τὴν Ἰντραίαν κοιλάδα, καὶ διερχόμενα ὑπὸ δύο γαφύρας παραβάλου καὶ μεγαλοπρεπεῖς ἐργασίας, ἐκβάλλουσιν εἰς τὴν λίμνην, ἐπιψύχοντα καὶ συχνάκις πλέττοντα τὰς πλευρὰς τῶν ἐν Ἰντρᾷ οἰκοδομῶν.

Ἀγραὶ, καὶ λιμνῶνες, καὶ πεδιά, περιστορέμενα ὑπ' ἀρχαιογόνων δρυμῶν, καθιστῶσιν εἰς ἄκρον εὐφρόσυνον καὶ ποικίλην τὴν Ἰντραίαν κοιλάδα, καὶ ταύτης τὰς χάριτας ἐπαυξάνουσι τοῦ σώματος τὸ εὐφές, τῶν ἡθῶν ἡ ἀπλότης καὶ τὸ ιδιότροπον τῆς στολῆς τῶν κατοίκων. Λιασιζοῦσι δὲ αὐτὴν ὅλοκληρον ὁδοὶ καὶ ἀτραποί, ἔχουσαι εὐπρόσβατον τὴν κατάβασιν, δι' ὧν μεταβαίνουν οἱ ὁδοιπόροι ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, καὶ ἀπὸ κορυφῆς εἰς κορυφὴν ἀναβαίνουν σὺλῶνας, καὶ φάραγγας βαθείας, διερχόμενοι μέχρι τῶν κορυφῶν τῶν ὑπερκειμένων ὀρέων· τούτων δὲ ἐξέχει τὸ Πιτσομάρρονον, ὑπερυψούμενον πάντων τῶν κατὰ τὸν Οὐέρβανον ὀρέων.

Τὸ φθινόπωρον τοῦ 1836 ἔτους, κατὰ τινὰ πρωίαν ἡμέρας λαμπρᾶς, ἐπαρῆθην ἐν συνοδίᾳ ἀνθρώπων εὐθύμων καὶ παιδρῶν πρὸς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους τούτου. Ἀλλὰ τὸ ἑσπέρας τῆς προτεραίας, εἶχον ἐλθὼν ἀπὸ τῆς Ἰντρας εἰς Μιατσίνην, ταπεινὴν χωριδιὴν οὐχὶ μακρὰν καίμενον τοῦ Πιτσομάρρονου, καὶ διενυκτερεύσαμεν ἐκεῖ, σκοπὸν ἔχοντες νὰ ἐπισκεφθῶμεν ὅσον ἔνεστι πρωϊαίτερον τὴν ὑψηλοτέρην κορυφὴν. Κατεκλίθημεν δὲ οἱ μὲν ἐπὶ ἀχύρων, οἱ δὲ ἐπὶ ἀρνακιδῶν, ἐνῶ αἱ γυναῖκες ἐκοιμήθησαν ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ ἐρημέριου. Ὅτε δὲ ἐξυρχώμεθα τὸ πρωί, λαμπρὸν θέαμα παρίστατο πρὸ τῶν ὄρθαλμῶν ἡμῶν ἡ ἠὲς καταβαίνουσα οὐρανόθεν καλλιφεγγής καὶ εὐπλόκαμος.

Ὁδοιπορία ἐωθινή μεταξὺ ὑψηλῶν ὀρέων γενομένη περὶ τὰ τέλη Σεπτεμβρίου, ἔχει τοσαῦτα τὰ θέλητρα, ὥστε ἐνδιαμένει ἐντὸς τῆς ψυχῆς ἡ μνήμη αὐτῶν ζωηροτάτη καὶ ἀνεξάλειπτος. Ὁ ἀὴρ πνέει τῶσφ καθαρὸς, τὰ ὀρεῖα ἀνθ' ἀποπνέουσι τι τοσαύτῳ γλυκύ, τὰ πτηνὰ προσκαρκεύουσι τοσαύτῳ ἀρμονικῶς τὸν ὑπέρτατον τῆς φύσεως δημιουργόν, ἡ χλόη τοσαύτῳ στίλβει, τὸ φῶς τοσαύτῳ λάμπει, ὥστε καὶ ὁ οὐρανὸς αὐτὸς ἐρωτεύεται τὴν γῆν.

Ἀλλὰ τὸ πάντων θαυμαστότερον ἦτο· πρῶτον μὲν ἡ λίμνη αὕτη ἥτις ἀπὸ ἐλάσεως ὑψηλῆς βλεπομένη, ἄλλοτε μὲν ἐφαίνετο πλατεῖαν καὶ ὁμαλὴν τὴν ἐπιφάνειαν ἔχουσα, ἄλλοτε δὲ σχηματίζουσα λιμένας καὶ κόλπους μεταξὺ τῶν ὀρειῶν τοῦ δάσους μερῶν· δεύτερον δὲ ἡ θέα τῶν χιονιστεσῶν Ἀλπεων. Ὁ ἥλιος, ἐκτοξεύων τὰς πρωτογενεῖς αὐτοῦ ἀκτῖνας, ἐδείκνυε τὰ νέφη τῶν ὑψηλοτάτων ἐκείνων ἀκρωρείων ἐπὶ χροῦσα, καὶ πορφυρᾷ, καὶ ἐρυθροβαφῇ, καὶ διέχεε πανταχοῦ περὶ ἡμᾶς ζοὴν καὶ ἀγαλλίαςιν.

Ἡ ἀπὸ Μιατσίνης εἰς Πιτσομάρρονον ὁδός, ποτὲ μὲν ἀνωφερής, ποτὲ δὲ κατωφερής ἄγουσα διὰ μικρῶν κοιλάδων χλοηφόρων, ἀπολήγει εἰς πεδιάδα χλοερὰν ἐπωνομαζομένην Καβαλλορίαν. Πολλὰ κωμύδρια ἀπαντῶνται καθ' ὁδὸν ἐκ τοῦ εἴδους ἐκείνων, ἅτινα πανταχοῦ κατὰ τὰ ὄρη τῆς Λομβαρδίας ὀνομάζονται Ἀλπεῖς, καὶ ὅπου καταλύουσιν εἰς κτηνοβοσκὰς καὶ οἱ ἄλλοι ποιμένες, οἱ περὶ τὴν ἐπιμέλειαν τῶν ζώων ἐνασχολούμενοι καὶ τυρὸν καὶ βούτυρον κατασκευάζοντες. Κατοικοῦσι δὲ ἐκεῖ κατὰ τὴν καλὴν τοῦ ἔτους ὥραν, περὶ δὲ τὰ τέλη τοῦ φθινοπώρου ἀναχωροῦντες συνήθως, καταβαίνουν μετὰ τῶν ποιμνίων πρὸς διαχείμασιν εἰς τὰς κοιλάδας καὶ τὰ πεδιά. Μετὰ τὸ πέλος δὲ τῆς πεδιάδος Καβαλλορίας, ἡ ὁδὸς ἄγει ἀνωφερὲς δι' ἀτραποῦ ἀποτόμου καὶ πετρώδους, τετμημένης ἐπὶ τοῦ γυμνοῦ βράχου. Γυμνὸς φαίνεται ὁ βράχος, καὶ μόνον κατὰ μέρη βλέπεις τι χλοάζον πρὸς ψυχγωγίαν τῶν ὀρθαλμῶν, περιοριζομένης τῆς θέας ὑπὸ τῆς προκειμένης ἀκρωρείας, ἥτις προβάλλει ἀπύτομος καὶ λεία ὡς λεπτὴ μαχαίρα.

Καταλιπόντες τὴν πεδιάδα Καβαλλορίαν, ἀπηντήσαμεν ὀλίγον μακρὰν αὐτῆς δύο γυναῖκας, τὴν μὲν μίαν γηραιάν, λεπτὴν τὸ ἀνάστημα καὶ ἡλιοκαῆ τὴν ὄψιν, τὴν δὲ ἄλλην νέαν, ἀκμάζουσαν καὶ εὐεῖδῃ· ἐκ τῶν ἐνδυμάτων δὲ εἰκάσαμεν ὅτι ἤρχοντο ἐκ Κοσσόνου. Ἐχουσι δὲ αἱ γυναῖκες τοῦ χωριδίου τούτου τῆς Ἰντραίας κοιλάδος, ιδιότροπον τινὰ ἐνδυμασίαν φοροῦσι μικρὸν καλῶς καὶ σθητόπανον ἐξ ὑφάσματος κυανόχρου μετὰ παρυφῆς ἐρυθρᾶς, ἐμπροσθοποδίαν ποικιλοβαφῇ ἐξαρτωμένην ἀνωθεν τοῦ στήθους, ἀπ' αὐτοῦ σχεδὸν τοῦ λαίμου, κάλτας ἐρυθρὰς καὶ ξύλινα σανδάλια. Τῆς κόμης αὐτῶν μέρος μὲν πίπτει βροστρυχῶδες ἐπὶ τοῦ μετώπου, μέρος δὲ συμπλέκεται εἰς πλοκάμους ἐπὶ τῆς κορυφῆς, καὶ περιδέεται διὰ ταινιῶν ποικιλοβαφῶν. Αἱ δύο αὗται γυναῖκες ὠδυνον προσευχόμεναι, καὶ παρελθούσαι οὐδὲ προσέβλεψαν τοὺς πα-